

ZASADY ANALIZY RYZYKA

1. Zarządzanie ryzykiem jest prowadzone na wszystkich szczeblach kierownictwa Urzędu i stanowi integralną część codziennej pracy.
2. Zarządzanie ryzykiem obejmuje ponadto działania podejmowane w zakresie:
  - a. corocznej identyfikacji ryzyk w odniesieniu do celów i zadań realizowanych przez poszczególne wydziały merytoryczne Urzędu Miejskiego w Pyrzycach oraz jednostki nadzorowane i podległe,
  - b. ustalenia prawdopodobieństwa i możliwych skutków wystąpienia ryzyk w ramach bieżących działań operacyjnych,
  - c. ustalenia akceptowalnego poziomu ryzyka,
  - d. określenia reakcji na ryzyko,
  - e. zastosowania najlepszych praktyk zarządzania ryzykiem w celu zmniejszenia skutków ryzyka.
3. Analiza i ocena ryzyka dokonywana jest przez Głównego specjalistę ds. kontroli przy współpracy z kierownikami wydziałów merytorycznych
4. Dwustopniowa analiza ryzyka polega na wykonaniu następujących obowiązków:
  - a. kierownicy wydziałów merytorycznych – na wniosek opracowany przez Głównego specjalistę ds. kontroli i zatwierdzony przez Burmistrza Pyrzyc - identyfikują ryzyka zgodnie z zakresem działalności wydziałów z uwzględnieniem procesów zachodzących na stanowiskach samodzielnych, a również w jednostkach podległych i nadzorowanych przez wydział oraz określają prawdopodobieństwo wystąpienia ryzyka i jego skutki a także proponują akceptowalny poziom ryzyka w terminie do dnia 30 listopada każdego roku w oparciu o poniższe tabele punktowe prawdopodobieństwa i skutków wystąpienia

TABELA PUNKTOWA PRAWDOPODOBIENSTWA

PUNKTACJA	1	2	3	4	5
OPIS	Rzadkie	mało prawdopodobne	Średnie	Prawdopodobne	prawie pewne
PRAWDOPODOBIENSTWO	0-20%	21-40%	41-60%	61-80%	81-100%

TABELA PUNKTOWA SKUTKÓW WYSTĄPIENIA RYZYKA

PUNKTACJA	OPIS	KRYTERIA			
		FINANSOWE (A)	ORGANIZACYJNE (B)	DOBRO KLIENTA (C)	REPUTACJA, WIZERUNEK (D)
5	katastrofalne	Strata finansowa >3 mln zł	Brak realizacji kluczowych celów będących podstawą utworzenia jednostki/wydziału	Naruszenie dobra klientów lub zerwanie kontaktu z klientem	Negatywne doniesienia medialne w całym kraju

4	Poważne	Strata finansowa 500 tys zł < 3 mln zł	Brak realizacji celów jednostki/wydziału	Znaczne niezadowolenie klienta lub pogorszenie w kontaktach spowodowane m.in. błędami finansowymi, opóźnieniami itp.	Pewne informacje w mediach ogólnokrajowych
3	Średnie	Strata finansowa 100 tys zł < 500 tys zł	Zakłócenia w działalności	Niezadowolenie klienta lub pogorszenie w kontaktach spowodowane m.in. błędami finansowymi, opóźnieniami itp.	Informacje w mediach regionalnych i lokalnych
2	Małe	Strata finansowa 5 tys zł < 100 tys zł	Niewielkie zakłócenia w działalności	Opóźnienie w realizacji sprawy klienta bez skutków finansowych	Ograniczone informacje w mediach regionalnych i lokalnych
1	nieznaczące	Strata finansowa < 5 tys zł	Krótkie zakłócenia w działalności	Nieznaczące opóźnienia w realizacji sprawy klienta bez skutków finansowych	Ubogie informacje w mediach regionalnych i lokalnych
0	Żadne	Strata finansowa = 0	Brak zakłóceń w działalności	Nienaruszone	Brak wpływu

- b. Główny specjalista ds. kontroli dokonuje wstępnej identyfikacji ryzyka, które przedkłada kierownikom wydziałów a następnie na podstawie danych otrzymanych od kierowników wydziałów merytorycznych dokonuje ich hierarchizacji w oparciu o poniższą matrycę punktową celem wprowadzenia zadań do planu kontroli

MATRYCA PUNKTOWEJ OCENY RYZYKA

Prawdopodobieństwo wystąpienia						
prawie pewne	5	10	15	20	25 i > 25	
Prawdopodobne	4	8	12	16	20	
Średnie	3	6	9	12	15	
mało prawdopodobne	2	4	6	8	10	
Rzadkie	0-1	2	3	4	5	
	Żadne/nieznaczące	małe	średnie	poważne	katastrofalne	Skutki oddziaływania

0-6	Ryzyka znajdujące się w lewym dolnym rogu to najniższe zagrożenia dla organizacji
8-12	Ryzyka średnie znajdujące się w środku matrycy należy monitorować a w pewnych sytuacjach można podjąć dalsze działania
≥15	Ryzyka wysokie znajdujące się w prawym górnym rogu wymagają pilnej uwagi

- Ryzyka o wartościach niskich określane są jako akceptowalne i są pomijane w dalszej analizie.
- Do planu kontroli wprowadza się zadania zawierające ryzyka wysokie a w przypadku, gdy ich liczba nie przekracza 12, plan kontroli uzupełnia się o zadania charakteryzujące się ryzykiem średnim.

7. W przypadku, gdy liczba zadań o ryzyku wysokim przekracza 14, część zadań (w zależności od ich złożoności) zostanie uwzględniona do realizacji w planie kontroli w latach następnych.
8. Raport z dokonanej analizy wysokich ryzyk będących podstawą opracowania planu kontroli zawiera:
  - Cel,
  - Zadanie,
  - Zasoby przeznaczone do ich realizacji,
  - Zidentyfikowane ryzyko,
  - Istotność ryzyka,
  - Przyczyny ryzyka,
  - Skutki ryzyka,
  - Mierniki, akceptowalny poziom,
  - Działania,
  - Jednostki, komórki lub osoby odpowiedzialne,
  - Reakcję na ryzyko
9. Główny specjalista ds. kontroli przekazuje Burmistrzowi Pyrzyc powyższy raport z dokonanej analizy ryzyka w terminie określonym dla sporządzenia planu kontroli.
10. Kierownictwo jest zobowiązane do podejmowania działań w celu zmniejszenia ryzyka, w tym wykonania zaleceń pokontrolnych.

KWESTIONARIUSZ COROCZNEJ SAMOOCENY

.....

Wydział

Kwestionariusz samooceny

I. Środowisko wewnętrzne

Standardy kontroli	Charakterystyka standardu	Szczegółowe wymagania	Tak	Nie	Uwagi
Przestrzeganie wartości etycznych	Pracowników charakteryzuje odpowiedni poziom osobistej i zawodowej uczciwości.. Kierownik jednostki wspiera i promuje wartości etyczne. Kierownictwo i pracownicy są pozytywnie nastawieni do kontroli zarządczej i wspierają ją.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Czy w jednostce obowiązuje kodeks etyki zawodowej i czy pracownicy się z nim zapoznali 2. Czy w jednostce panuje klimat akceptacji wartości etycznych 3. Czy kierownictwo wyraża swoje poparcie dla systemu kontroli 4. Czy podejmuje się środki zaradcze wobec nieetycznego postępowania 			
Kompetencje zawodowe	Pracownicy posiadają wiedzę, doświadczenie i umiejętności, pozwalające na skuteczne i efektywne wypełnianie powierzonych zadań. Kierownik jednostki zapewnia niezbędne szkolenia. Proces zatrudniania powinien być tak prowadzony , aby zapewnić wybór najlepszego kandydata	<ol style="list-style-type: none"> 1. Czy pracownicy posiadają wiedzę pozwalającą na prawidłowe wypełnianie obowiązków 2. Czy pracownikom zapewnia się niezbędne szkolenia 3. Czy w jednostce prowadzone są okresowe oceny pracowników 4. Czy proces rekrutacji jest jawny, stosuje się jednolite zasady selekcji kandydatów 5. Czy dokonuje się sprawdzenia i potwierdzenia podstawowych informacji o kandydatach 6. Czy stosuje się motywacyjne systemy wynagradzania 			

Struktura organizacyjna	Struktura organizacyjna jest adekwatna do aktualnych celów i zadań. Zakresy zadań, uprawnień i odpowiedzialności są określone w formie pisemnej	<ol style="list-style-type: none"> 1. Czy struktura organizacyjna ułatwia przepływ informacji 2. Czy o ewentualnych zmianach poinformowani są wszyscy pracownicy 3. Czy kierownik okresowo ocenia strukturę organizacyjną i podejmuje działania w kierunku niezbędnych zmian 4. Czy został ustalony w formie pisemnej zakres zadań poszczególnych komórek organizacyjnych 5. Czy pracownicy posiadają aktualne zakresy czynności 6. Czy pracownicy są w stanie wykonać wyznaczone zadania nie pracując regularnie poza godzinami pracy 			
Delegowanie uprawnień	Powierzone obowiązki i uprawnienia są adekwatne do wagi podejmowanych decyzji i związanego z nimi ryzyka . Przyjęcie obowiązków, uprawnień i odpowiedzialności jest potwierdzane przez pracownika podpisem	<ol style="list-style-type: none"> 1. Czy powierzenie uprawnień lub obowiązków dokonywane jest w drodze pisemnej (upoważnienie, pełnomocnictwa itp.) 2. Czy w jednostce prowadzony jest rejestr udzielanych upoważnień i pełnomocnictw 3. Czy przestrzegany jest obowiązek kontrasygnowania umów powodujących powstanie zobowiązań pieniężnych przez Skarbnika Gminy 			

II. Zarządzanie ryzykiem

Określenie misji, celów i zadań, monitorowanie i ocena ich realizacji	Kierownictwo jednostki ustaliło misje, cele i zadania. Osoby odpowiedzialne za osiągnięcie celów monitorują stopień ich realizacji za pomocą mierzalnych wskaźników lub kryteriów	<ol style="list-style-type: none"> 1. Czy dokonuje się identyfikacji ryzyk w odniesieniu do realizowanych celów i zadań 2. Czy kierownik jednostki otrzymuje i analizuje informacje o stopniu realizacji poszczególnych zadań 3. Czy w zależności od stopnia ryzyka związanego z realizacją poszczególnych celów podejmuje się działania eliminujące zagrożenia realizacji zadań 			
Identyfikacja ryzyka	Systematycznie nie rzadziej niż raz w roku, identyfikowanie ryzyka w odniesieniu do celów i zadań	<ol style="list-style-type: none"> 1. Czy przeprowadza się co najmniej raz w roku identyfikację ryzyka 2. Czy identyfikuje się ryzyko dotyczące także jednostek podległych i nadzorowanych 			

Analiza ryzyka i reakcja na ryzyko	Systematyczne poddawanie zidentyfikowanego ryzyka analizie w celu określenia możliwych skutków i prawdopodobieństwa wystąpienia danego ryzyka. Określenie akceptowanego poziomu ryzyka, a także działań, które należy podjąć w celu zmniejszenia danego ryzyka do poziomu akceptowanego	<ol style="list-style-type: none"> 1. Czy wyniki analizy ryzyka są udokumentowane 2. Czy analiza obejmuje: <ul style="list-style-type: none"> – oszacowanie prawdopodobieństwa jego wystąpienia – skutek zaistnienia ryzyka 3. Czy został wyznaczony akceptowalny poziom ryzyka 			
---	---	---	--	--	--

III. Mechanizmy kontroli

Dokumentowanie systemu kontroli	<p>System kontroli jest rzetelnie dokumentowany i na bieżąco aktualizowany.</p> <p>Dokumentacja jest spójna i dostępna dla wszystkich, dla których jest niezbędna.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Czy system kontroli, w tym procedury, wytyczne, zakresy obowiązków jest rzetelnie dokumentowany- dokumentacja jest łatwo dostępna dla wszystkich pracowników a w szczególności czy: <ul style="list-style-type: none"> – jest prowadzona w formie pisemnej – zawiera opis systemów informatycznych 2. Czy umożliwiony jest dostęp do wszystkich procedur zainteresowanym pracownikom 			
Nadzór	Wykonywanie nadzoru w celu zapewnienia realizacji zadań zgodnie z przyjętymi procedurami	<ol style="list-style-type: none"> 1. Czy przełożeni w jasny sposób komunikują podległym pracownikom zakres ich obowiązków 2. Czy przełożeni akceptują i zatwierdzają wyniki pracy 3. Czy w drodze nadzoru wykrywa się i eliminuje błędy, nieporozumienia i nieprawidłowości 			
Ciągłość działania	Zapewnienie mechanizmów mających na celu utrzymanie ciągłości działania	<ol style="list-style-type: none"> 1. Czy urlopy są odpowiednio planowane 2. Czy ustalone zostały zastępstwa 3. Czy zapewniono odpowiednie mechanizmy w celu utrzymania ciągłości działania systemów informatycznych, baz danych i aplikacji 			
Ochrona zasobów	Dostęp do zasobów mają wyłącznie osoby upoważnione i odpowiedzialne za właściwe wykonanie i ochronę zasobów	<ol style="list-style-type: none"> 1. Czy w jednostce zostały wprowadzone środki ograniczenia i kontroli dostępu do budynków, obiektów i pomieszczeń 2. Czy ustalono instrukcję określającą zasady prowadzenia inwentaryzacji 3. Czy pracownicy mają świadomość swojej odpowiedzialności za mienie ogólnodostępne, mienie im powierzony oraz inne zasoby im powierzone 4. Czy prowadzone są okresowe porównania stanu rzeczywistego z zapisami w księgach lub innych rejestrach, a różnice są 			

		<p>wyjaśniane</p> <p>5. Czy wyznaczono osoby odpowiedzialne za środki gotówkowe, czeki, weksle, druki ścisłego zarachowania itp</p> <p>6. Czy zapewniono odpowiednie środki ochrony, w tym techniczne</p> <p>7. Czy odpowiedzialność materialna kasjera została udokumentowana</p> <p>8. Czy dostęp do dokumentów mają osoby upoważnione</p> <p>9. Czy dokumenty są chronione przed niedozwolonymi zmianami, nieupoważnionym rozpowszechnianiem, uszkodzeniem lub zniszczeniem</p> <p>10. Czy dostęp do zasobów informatycznych mają wyłącznie uprawnione osoby</p>			
Szczegółowe mechanizmy kontroli dotyczące operacji finansowych i gospodarczych	<p>Wszystkie operacje są rzetelnie i bezzwłocznie dokumentowane, rejestrowane oraz prawidłowo zatwierdzane i weryfikowane. Obowiązki dotyczące prowadzenia zatwierdzania, rejestrowania i sprawdzania operacji finansowych i gospodarczych są rozdzielane pomiędzy różne osoby.</p>	<p>1. Czy prowadzony jest rejestr umów, zleceń, zamówień</p> <p>2. Czy dokumenty są odpowiednio chronione</p> <p>3. Czy kierownik jednostki lub upoważnieni przez niego pracownicy autoryzują wszelkie operacje gospodarcze i finansowe przed ich realizacją</p> <p>4. Czy czynności związane z realizacją operacji finansowej lub gospodarczej są wykonywane przez osoby do tego upoważnione</p> <p>5. Czy każdą operację w miarę możliwości prowadzi co najmniej dwie osoby</p> <p>6. Czy jeśli nie jest możliwe wprowadzenie pełnego podziału obowiązków czy zapewnione są inne mechanizmy kontroli np. rotacja pracowników, ścisły nadzór, kontrola ex post</p>			

IV. Informacja i komunikacja

Bieżąca informacja i komunikacja wewnętrzna	<p>Osoba zarządzająca i pracownicy otrzymują w odpowiedniej formie i czasie właściwe i rzetelne informacje</p>	<p>1. Czy kierownictwu przekazywane są informacje, które mogą mieć znaczenie dla osiągnięcia celów jednostki</p> <p>2. Czy kierownicy i pracownicy na każdym szczeblu otrzymują we właściwej formie i czasie odpowiednie i rzetelne informacje potrzebne im do wypełniania obowiązków</p>			
Komunikacja zewnętrzna	<p>Zapewnienie efektywnego systemu komunikacji z podmiotami zewnętrznymi</p>	<p>1. Czy w jednostce funkcjonują zasady kontaktów z przedstawicielami podmiotów zewnętrznych</p> <p>2. Czy prawidłowo ujawniane są informacje publiczne</p>			

V. Monitorowanie i ocena

Monitorowanie i ocena systemu	<p>Monitorowanie skuteczności systemu kontroli wewnętrznej</p>	<p>1. Czy analizuje się uwagi organów nadzorujących lub kontrolnych wskazujące</p>			
--------------------------------------	--	--	--	--	--

kontroli finansowej	oraz bieżące rozwiązywanie identyfikowanych problemów	niedoskonałości 2. Czy sporządza się co najmniej raz w roku samocenę 3. Czy sporządza się sprawozdania z wykonania planu działalności			
--------------------------------	--	---	--	--	--

.....

data

.....

podpis kierownika Wydziału